

MENN KUNNU IKKI

NEYÐTAKAST

...OG **VERÐA** TEIR TAÐ, SO ER TAÐ Í **ÖLLUM** FØRUM **IKKI** NAKAÐ, SUM **TOSAÐ** VERÐUR UM. TA **TØGNINA** VIL **ANDRIAS HØGENNI** BRÓTA, OG **NÚ** HEVUR **24** ÁRA GAMLI HAVNARMAÐURIN **FINGIÐ** 100.000 KRÓNUR Í **STUÐULI** TIL **FILMSVERKÆTLAN** SÍNA

FILMUR

Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo

Síðani 2009 hevur Andrias búleikast í Danmark, har hann á fjórða árið lesur miðlavísind á universiteti í Odense. Miðlar og filmslist hevur hansara serstaka áhuga, og við síðurnar av lesnaðin hevur hann gingið á alternativa films-skúlanum, 18 frames, har hann nú hevur tikið prógv sum leikstjóri. Hetta er skúli, ið er ætlaður sum partíðar lesnaður, og har flestu næmingarnir hava antin lesna ella starv umframt at tey ganga á skúla.

Heima í Føroyum hevur navn hansara longu verið partur av fleiri filmsverkætlanum, og nú hevur hann møguleikan til at klintra upp eftir danska filmslistanum. Í øllum førum er hann høvuðsmaðurin í verkætlan, sum herfyri varð stuðlað við 100.000 krónum frá grunninum Fynske Filmfortællinger.

– Hetta er partur av eini ætlan at styrkja um filmsumhvørvið á Fyn. Endamálið er at uppstiga filmsframleiðsluna her á leiðini, og hetta verður so gjørt við at lata eina hampuliga stóra stuðulsupphædd til nakrar útvaldar verkætlanir, sigur Andrias, sum sjálvandi fegnast um stuðulin.

– Fyri meg passar hetta sjálvandi framúr væl. Eg eri liðugur við filmsútbúgvingina hjá mær, og onkursvegna skal eg sjálvandi royna at finna mítt pláss í filmsíðnaðinum. Og tá er tað kærkomið við slíkari stuðulsupphædd, sum ger tað møguligt at fullføra verkætlanina.

Neyðtiknir menn

Heitið á verkætlanini hjá Andriasi og hansara liði er »Det mand ikke taler om«, og hetta sipar til tøgna, sum ræður í mongum førum hjá kallkyninum.

Í hesum førinum er talan um neyð-

tøku av monnum, sum er eitt evni, ið mest sum als ikki verður tosað um. Og sjálvur sigur Andrias, at tað var mest sum av tilvild, at hetta evnið yvirhøvur gjørdist til eitt hugskot hjá sær.

– Tað hendi faktiskt eitt leygarkvöld her í Odense. Vit vóru nakrir føroyingar, sum sótu saman í góðum veitslulag og tosaðu um leyst og fast. Onkursvegna komu vit at tosa um eina hending, har ein drongur í Føroyum varð neyðtíkin av eini kvinnu, og vit høvdu hug at skemta við og flenna at hesum.

– Men samstundis varð eg mest sum skelkaður av okkum sjálvum, tí stóðan var heilt absurd. Ein neyðtøka er ein ræðulig hending, men nú tað var ein drongur, sum var offur fyri hesum, høvdu vit bara hug at flenna.

– Tað sigur væl eisini nógv um, hvussu burturtagt hetta evnið er. Kvinnur hava strítt seg til rættin at tosa um evnir sum fosturtøku og neyðtøku. Har fólk kanska fyrr yptu øksl og søgdu »hon var helst sjálv úti um tað«, so er hetta í dag nakað, sum verður tikið í størsta álvara.

– Men vit mannfolk hava so langt ífrá vunnið okkum somu rættindi. Spyrt tú fólk, um ein maður kann neyðtakast av kvinnum, so vilja tey flestu helst siga nei. Eisini hóast vit vita, at tað bert eru fáir dagar síðani, at ein slík hending varð meldað í Keypmannahavn.

– Hetta er eisini í andsøgn til tann maskulina seksualitetin, sum tey flestu vilja fata sum dominerandi. Fyri mannfolk er ein neyðtøka sjálvandi eins niðrandi, sum hon er hjá einum konufólki, men sjálvsfatanin ger í nógvum førum, at slíkir tilburðir heldur verða tagdir burtur, ístaðin fyri at verða meldaðir. Snøgt sagt, so verður tað roknað sum fúl skomm, um tú ert neyðtíkin, og so er lættari at tiga.

Vil skapa kenslur

Eitt er, at evnið í sjálvum sær brýtur burtur úr nýggjum. Annað er, hvussu

filmsframleiðarin roynir at skapa film-in. Enn er stutt fráliðið, men Andrias hevur eina greiða fatan av, hvat tað er, sum hann vil fáa fram.

– Vit eru ígongd við interview við menn, sum hava verið fyri seksuallum ágangi í teirra vaksna lívi. Handritið, har vit umseta hesi interview til dialogar og monologar er eisini ávegis, og í heyst byrja sjálvar upptøkurnar.

– Har vilja vit royna at skapa ein film, sum greiðir frá, hvussu upplivingin og avleiðingin av eini slíkari hending er. Hvussu tað eydnast, mugu onnur sjálvandi meta um, men endamálið er at skapa eina kenslu av, at hetta er nakað, sum kann henda fyri øll. Er talan um film, sum t.d. bara vísur sjálva hendingina, so er tað lætt sum áskoðari at taka frástøðu frá hesum og annars bara staðfesta, at tað var gott, at tað ikki hendi fyri meg. Tað er júst hetta, sum eg vil bróta, tí veruleikin er, at hetta kann henda øllum, og tí

átti tað verið nakað, sum menn eisini siga frá.

Vónir um meira stuðul

Hóast gávugóðsið frá danska grunninum er stórfingið, so hevur Andrias vónir um, at tað ber til at fáa enn meira av stuðuli til verkætlanina.

– Ein slík upphædd ger, at eg eri vísur í, at vit kunnu gjøgnumføra verkætlanina. Men filmsframleiðsla er dýr, og tað er mín vón, at vit kunnu fáa fleiri stuðlar, soleiðis at vit kunnu gera eina enn betri framleiðslu.

– Frumsýningin skal ætlandi verða tíðliga í 2014, og vónandi eydnast at fáa filmin við til festivalar og kanska eisini sjónvarp. Men tað veldst sjálvandi eisini um, hvussu filmurin verður móttíkin. Hjá mær og hinum í framleiðslutoyminum ræður í øllum førum um at arbeiða hart og miðvíst hetta næsta árið, so vit fara í øllum førum ikki at keða okkum.

Skapa ósjónligu hondina

Tað eru helst nógvar meiningar um, hvat rætta svarið er, men hjá Andriasi tó eingin ivi

– Eg haldi ikki, at tað er nakar einstakur komponentur, sum skapar tann góða filmin. Kynstrið er at fáa einstøku partarnar av filminum at gerast til eina heild, sum veruliga fangar hyggjaran. Skal eg sammeta við nakað, so er hetta sum tann góði ræðufilmurin, har tú ongan tíð sært sjálvan

ræðuleikan, men har tú stöðugt verður hildin í ótta.

– Megnar tú sum framleiðari at skapa ósjónligu hondina, sum røkkur úr løriftinum og heldur fast um áskoðararnar, so hevur tú veruliga framleitt ein góðan film, sigur Andrias.